

СІМЕЙНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ГАРМОНІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ

О.В. Пархоменко

Україна, м.Запоріжжя, Запорізький національний технічний університет

Головною структурною одиницею суспільства, що закладає основи ціннісно-мотиваційної сфери особистості, формує її характер, прийнято вважати сім'ю.

Сім'я є першоосновою духовного, економічного та соціального розвитку суспільства, його природнім і найбільш стійким елементом. Ця істина підтверджується усім ходом розвитку людської цивілізації [3, с. 21].

Аналізуючи історію українського народу, можливо побачити, що батьки усвідомлювали, що передумовою успішного виховання є духовний зв'язок між поколіннями.

У родинному середовищі формувалися такі якості як повага до старших, милосердя, доброта, щирість. Вихованням дітей у сім'ї опікувалася в основному мати. Вона стояла на сторожі доброї, лагідної, світлої атмосфери в домі. Тому ідеал людини, характер моралі, спосіб життя українців підпорядковані нормам, що є типовими для жінки.

Сім'я як «первинна клітинка суспільства» має найбільший вплив на психологічне, а часто і фізичне здоров'я, щастя та благополуччя її членів, виховання дітей, які у сім'ї отримують перші і найстійкіші уявлення про всі аспекти приватного та суспільного життя, моральні цінності, моделі поведінки.

Звідси й генетичні риси національного характеру: сердечність, доброта, щирість, гостинність, працьовитість. Всі ці складові лежать в основі формування гармонійної особистості.

Українці за довгі віки сформулювали кодекс родинних цінностей, якими, поза всяким сумнівом, можна гордитися: подружня вірність; піклування батьків про дітей; піклування дітей про батьків і старших у сім'ї; пошана до предків, догляд за їхніми могилами; взаємна любов і повага між батьками; злагода та довір'я між членами сім'ї; відповідальність кожного за інших членів сім'ї; здоровий спосіб життя; дотримання

прадавніх народних звичаїв, охорона традицій; гостинність; багатодітність тощо. Тут, звісно, віддзеркалюється менталітет української нації. І, безперечно, саме такі цінності допомагали їй, всупереч усім катаклізмам, не тільки жити, а й натхненно творити багатющу культуру [4].

Дитина з самого народження вбирає в себе сімейні цінності, ту атмосферу, в якій вона виросла, та переносить ці враження на свою власну сім'ю, в майбутньому, і на суспільство в цілому. Тому найцінніше, що може дати сім'я — це батьківська любов. Її неможливо дати іншим способом, а тільки через сім'ю. Не отримавши її, дуже складно буде почати гідне життя.

Сімейні цінності входять в психологічну культуру особи кожного родича у вигляді важливого джерела мотивації його поведінки [2, с. 30].

Пергаменщик Л.А. знаходить цінність сім'ї в тому, що «сім'я, створена представниками одного покоління, народжується, живе і помирає, але, подібно до людини, в певному значенні, набуває безсмертя у своєму потомстві». Тобто, те, що вклала сім'я в дитину в процесі її виховання, йде з нею по життю і знаходить потім свою реалізацію у наступних поколіннях. Хоч покоління й змінюють один одного, вони не змінюють своїм сімейним цінностям. [1, с. 27].

Сім'я являється провідним чинником розвитку особистості дитини, від якої багато в чому залежить подальша доля людини. Сімейне виховання по своїй силі і дієвості, незрівняно ні з яким іншим вихованням. У основі нової філософії взаємодії сім'ї і школи лежить ідея про те, що за виховання дітей несуть відповідальність батьки, а усі інші соціальні інститути покликані допомогти, підтримати, направити і доповнити їх виховну діяльність, але не більше. Одним з чинників сприяючих тому, щоб сім'я була здоровою і міцною, і змогла повноцінно підготувати дитину до майбутнього життя, є важливо присутність і дотримання сімейних цінностей і традицій.

Сімейні стосунки регулюються нормами моралі і права, загальноприйнятими в суспільстві. При цьому кожна сім'я унікальна і виняткова у виборі свого індивідуального шляху досягнення гармонії і балансу.

Таким чином, кожна людина починає свій шлях з родини. Для когось родина – це мама та тато, для інших - дитячий притулок чи інший виховний заклад. Ті, хто з самого початку оточують дитину і є його родиною.

Саме сім'я слугує агентом соціалізації, який першочергово цеглинка за цеглинкою складає ту будівлю, яка зветься гармонійною особистістю. Наприклад, цеглинка під назвою «повага» вчить дитину поважати своїх близьких та рідних, цеглинка «добро» навчає дитину бути чуйною та співчутливою. Всі ці якості в тій чи іншій мірі є відображенням самої родини, але мало навчити дитину, важливо дати їй змогу обрати пріоритетні цінності, щоб вона використовувала їх в самостійному житті і, як колись навчали її, навчити вже своїх дітей. Як назначувалось вище, «сім'я, створена представниками одного покоління, народжується, живе і помирає, але, подібно до людини, в певному значенні, набуває безсмертя у своєму потомстві».

Література:

- 1.Пергаменщик Л.А.Психология и педагогика: курс лекций [Текст] / Л.А. Пергаменщик, В.Е. Мороз. – Минск: БГУ, 2002. – 62 с.
- 2.Эйдемиллер Э.Г. Семейный диагноз и семейная психотерапия: Учебное пособие для врачей и психологов [Текст] / Э.Г. Эйдемиллер, И.В. Добряков, И.М. Никольская. СПб.: Речь, 2003. – 336 с.
- 3.Погляд на сучасну сім'ю/Н.М. Купина // Освітнянин, 2002. - № 1. – С. 20-22.
- 4.Щоденна всеукраїнська газета «День» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/panorama-dnya/simeyni-cinnosti-yak-raritet>. - Назва з екрану.

Пархоменко Олена Василівна

Сімейні цінності як основа формування гармонійної особистості

Україна, м. Запоріжжя, студент ЗНТУ

0991581287, elenaparhomenko@ro.ru